

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in slovenska družba (Slovene National Benefit Society) je ustanovljena leta 1890. Njena glavna naloga je pomagati siromašnim Slovincem in jim dati priložnost za izboljšanje njihovega položaja. Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$3.00 per year, Chicago and Europe \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Člani so vsi Slovenci, ki so stari vsaj 16 let. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani. Člani so tudi tisti, ki so se poročili s člani.

Glasovi iz nasebin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Nov carizem in denarni zavod

Johnstown, Pa. — Novoletna vrnitev je bila za polagoma utihnila. Mnogo jih je, ki so si v duhu predstavljal boljše čase ob vstopu v novo leto, želeč Hooverjevi prosperiteti good-bye for ever. Ampak ta prosperiteta, kakor izgleda, žele prihaja z vso svojo težo, ki tlačí ameriško ljudstvo k tlem kot mora vedno bolj in bolj. Vse izgleda, da bo imelo ljudstvo še vedno hujše boje za svoj obstanek. Nastopila je zlata doba za kapitaliste, militariste in razne "nabožne" dobrodelce, za upeljevanje ponižnosti in klečeplasti med ameriški narod. Gore delavcu, ako ima kaj hrbtnosti in da se ne klanja na njih povelje. To pomeni za njega in družino počasno smrt vseh potreb in lakote. Pridnemu in zavednemu delavcu, ki ne skriva svojih nazorov in ako si ne pridobi dela bodisi s podkupovanjem (ako ima kak denar), prikladanjem, klečeplastvom, s hibernacijo, pobožnostjo in mnogokrat tudi z denuncijanstvom, je povsod odredena pravica do eksistence.

Kako dolgo bo še trajal ta sistem, katerega je ustvarilo delavstvo samo, ker je dopustilo da so mu razkosali in uničili svoje organizacije, ki so ga vsaj kolikor toliko ščitile. To zlasti občutijo premogariji, odkar nimajo več protekcije svoje unije po zaslugi Johna Lewisa in njegove gänge, ki so upropastili ta ponos ameriškega delavstva, mesto da bi delali na to, da bi jo še ojačili in modernizirali na način, ki ga zahteva duh časa. Po hrbtu ameriškega delavca pada dandanes kapitalistični bič kot še nikdar prej, kar je jasno dokaz, da je bilo ljudstvo zapeljano in omanjeno, in sicer v toliki meri, da si je pustilo vzeti iz rok vse svoje pravice. Z nezavednostjo je zatemnilo kip Svobode, ki stoji v newyorški kuli. Ko bi bil ta kip živ, bi se takoj zavedel, da v današnji Ameriki ni prostora zanj in bi gotovo kam drugam odpotoval.

Delavske razmere so tu pod ničlo. Meščanske časopise nam obljubuje boljše čase; to se dogaja iz dneva v dan in je kot napla na gostilni: "Danes za denar, jutri zastoj." Kdo bi se oziral na to? Mnogi družinski očetje s strahom gledajo v bodočnost. Zadoščanje na njih morebitna mala posestva tudi ne more trajati dolgo in koncem konca, kdo bo tisti, ki bo lastoval poleg ogromnega bogastva te dežele, še ta rovna domovanja trpinov, ki so si v dolgih letih privzadevali, da so prišli vsaj pod lastno streho. Obubožanje delavskega in srednjega stanu (mali trgovci itd.) je nemogočno, ako bo šlo tako dalje.

In kaj potem? Jasnó je kot beli dan, da kar je bil v Rusiji carizem, ki si je lastil vse narodovo bogastvo, to obeta za Ameriko kapitalizem. Ko si osvoji vse, tedaj bo padla ta umetna kapitalistična struktura in se razsula in na toh razvalinah si bo moral ameriško ljudstvo ustvariti novo kolektivno življenje, ki mu bo prineslo več enakopravnosti, bratstva in svobode. Rusija je eksperiment in vse izgleda, da se bo posrečilo. Nedvomno mu bodo sledili svetovni narodi in imeli priliko se izogniti gotovim hibam, ki so se vršile v Rusiji ob preobratu, česar je priznaval sam Lenin. Pa še o čem drugim.

Slovensko hranilno in posojilno društvo v Franklin-Cone-maugh stopa v tem letu v 16-letno dobo starosti. Iz letnega računa je razvidno, da je ta naša delavska denarna ustanova na zelo dobri in solidni podlagi kljub silni depresiji, vseh katere je na stotine bank po Ameriki zaprlo vrata. Ni čudno, ako so naši rojaki ponosni na ta svoj zavod. Naj navedem nekoliko števil: Dohodkov za 1930 — vplačila na delnice, na posojila, najemnine in drugi dohodki — je bilo \$108,135.56 in izdatkov pa prišlo \$307,874.43. — Od te vsote je posojeno na 1. vknjižbo \$259,675.88, posojeno na delnice 26,360.00 in na društvenem posestvu \$13,500.00, ostalo pa na drugih manjših investicijah. V rubriki o izdatkih je razvidno, da

je društvo za leto 1930 izplačalo za dozorele delnice vsoto \$45,600 in za predplačane delnice pa \$22,200; ostali izdatki so posojila, davki, zavarovalnina, plače in drugi neizogibni stroški. Na podlagi preostanka prošlega leta se je dividende pripisalo delničarjem odplačilnega oddelka po 7 odstotkov (toliko kot prejše leto) in na odplačilni oddelki po 4 in pol odstotka.

Stanje je nad vse zadovoljivo in varnost denarja je pri takih družtvih najbolj zavarovana, ker je spekulacija s denarjem takim družtvom po zakonu strogo zabranjena in dovoljena so le posojila na zemljišča le na 1. vknjižbo, kar znači, da bi preje država propadla kakor pa taki zavodi. Poleg tega je tukaj vsak delničar aplastnik, vseh česar jo lahko imenujemo delavsko denarno združenje. Veliko bi se dalo lahko napisati o koristi takih ustanov, pa naj za enkrat zadostuje. Priporočljivo pa je, da se opozori naše ljudi, da vsajkrat svoj denar v svoje lastne institucije, ker so najbolj varne in obrestonojne.

Razkosali so me!

Detroit, Mich. — Ta tragikomična epizoda se vrši leta 1931. In sicer v predpustnem času, ko uganja Kurent svoje burke. Junačak te komedije je moja malenkost in pa rodoljubi iz Cankarjeve "Doline Šentflorjanske". Zadeva se tiče moje kritike v Prosveti k igri "Testament", ki ima sicer čisto lokalni značaj in po mnenju večine publike je bila pisana v dostojnem in konstruktivnem smislu.

Kljub temu, da nisem zajemal svoje "učencosti" z veliko žlico, pa vendar prizadevi ne znanj ali pa nečje pravilno čitati moje kritike. Toknadiljo jo na svoj občutljivi način. Iz tega sledi, da še niso zreli za konstruktivno kritiko, ali pa namenoma zavijajo dejstva, da ustvarijo meni sovražno razpoloženje. Bodisi že karkoli, zagotavljam vam, da v bodoče boste imeli pred menoj mir. Konstatiram pa moram, da ima kritika dve dobri lastnosti. Prvič Prosveta še ni imela nikdar v zgodovini tako velike cirkulacije na zapadni tleh in v drugič, vsi dramatično tempo se jo sedaj podvojil in tehnika izboljšala. S tem sem dosegel svoj namen.

Histerični izbruhi posameznikov me zelo zabavajo. Svetujem jim pa v njih lastnem interesu, da ne gredo v ekstreme. V neki knjigi sem čital, da je zelo vpliva na prebavne organe, psihiatri pa celo trdijo, da učinkuje na razvoj možganskih celic.

Moji "prijatelji" me silijo kot dombljavo človeško kretanje s črno, kosmato dušo. Priznam, da imam svoje napake in glavni moj greh pa je, da sem signaliral od Pr. kluba in se pridružil — o strah in groza! — socialističnemu dramakemu odseku, ki ima mimogrede rečeno vsaj en določen cilj pred seboj. Sicer se pa z vami ne bom preklajal — zato nimam časa niti volje. Odgovarjam vam le na nekatere napade v časopisu. Na smarek v G. N. niti ne odgovarjam, ker nima ne repa ne glave. Odgovoriti pa moram rojaku S., ki me v Prosveti na pobalski način napada — seveda brez stvarnih argumentov. Pri mojem odgovoru bom upošteval dejstvo, da je to njegov (?) prvi "duševni produkt" in da on in njegovi zavrniki pojejo najmanj po dva socialista dnevno.

J. S. prizna, da kritika je potrebna toda po njegovi čudni logiki mora soglašati s kapricami posameznikov, to je biti mora lahkava brez osira kako kdo reši svoj vlogi. Dejstva, da sem omenil tudi vrline igralcev, niti ne omenja. Glede malčkov pa samo to, da je bil moj sum z ozirom na omejen čas, velik anšambel in težko anov zelo upravičen. S. se je tudi pozabil informirati glede številca osebja pri "Deetom bratu". Igra zahteva namreč samo 22 oseb, dočim jih "Testament" ima 36.

Moj "prijatelj" pretaka tudi krogodilove sozke za ubogim Zornom — ne Rosmanom. Ni naj se ne joka! Sam dobro ve, da so tudi avtorji podvrženi hi-

ham in pri primljah doživljamarsikateri bridko razočaranje. Kar se pa mene tiče prav rad priznam, da potrebujem pile; ampak pilijo me naj ljudje, ki se na to stvar razumejo. Nikdar tudi nisem trdil, da bo brez mene vse zapadlo — nasprotno, vesel sem konkurence, ker le potom nje se bomo razvili.

Visek protislovja je pa pesem "O mraku". Cela avdijska in vsi sami priznate, da ste "slabo" peli, jaz bi moral pa torej molčati? Priznam, da nisem pevec, dasi sem se več let udeleževal pri društvu "Kastrola", vendar glas ali pojem sta dve različni stvari. Poznam svetovne glasbene kritike (ne sebe), ki še zdaleka niso pevci, vendar pa alove kot avtoritete na glasbenem polju. Skrajno krivo me pa sodi v stavku, ko pravi, da sem vodil sabotažo pri njih prireditvi. Ako mi kdo to dokáže, sem pripravjen plačati kljub mojim skromnim sredstvom liberalno nagrado — v nasprotnem slučaju pa doplnkarja seveda sm

Vesti iz Jugoslavije

(Prevedeni iz Prosvete v Jugoslaviji)

NEMSKI NACIONALISTI PROTI FILMU "NA ZAPADU NIČ NOVEGA"

Ljubljana, 9. januarja 1931.

Vojni roman nemškega pisatelja E. M. Remarque-a je knjiga, ki je doživela v zadnjih letih največjo doklado v najkrajšem času. Prevedli so ga v vse kulturne jezike in ameriška filmska industrija je na temelju romana "Na zapadu nič novega" izgotovila tudi film, o katerem je splošna sodba, da je verodostojna reprodukcija Remarqueovega romana. Film je prišel v Nemčijo. Nemški fašisti (nazisti) so nastopili takoj proti predvajanju tega filma ter zahtevali od vlade, da preprosto njegovo predvajanje. V nemški fašizem je bil toliko močan, da je to prepoved tudi dosegel. S čim je utemeljeval nemški fašizem to svojo zahtevo? S tem, da film bistri nemško junstvo in nemški nacionalizem. V resnici pa je varok ta, da film verno prikazuje strahote vojne. In poznati vojno, se pravi, biti proti vojni, postati antimitaristi, pomeni, postati "izdajalec", kadar bi "domovina spet klicala na fronto! To je pravi varok!

Ko je film prišel na Dunaj in se preden je prišel, so načeli debatovati o tem tudi v dunajskem parlamentu. Socialisti so stali na stališču, da je film umetniški in resnična podoba vojne in da se sme predvajati in da ne gre cenzurirati in prepovedovati umetnin. Avstrijski meščanski politiki in nacionalisti pa so bili proti filmu. In napovedana je bila premijera v enem dunajskih kinov. Socialisti so preko svojih kulturnih organizacij kupili vse vstopnice za kino za dobo 14 dni. Objubiti so morali, da bodo prodajali karte le svojim članom, da bi se na vrtili v kino tudi nacionalisti, ki bi metali kakšne smrdljive bombe kakor so jih v Nemčiji. (Tam kaj so nemški fašisti prinesli v kino smrdljive bombe, bombe za soljenje ter miši in slepce. To so metali med publiko in povzročali stalno paniko.)

Dunajska premijera filma "Na zapadu nič novega" je bila napovedana. Ljudje so drli v kino. Pri predstavi pa so nacionalisti položili pod klopi in sedele smrdljive bombe, ki pa so jih posetniki vojne filma opazili ter odstranili. V močno zastrašenem kinu je potekla premijera mirno. Socialistične delavke mase, ki so si ogledale film, so se vračale iz kina s pravo podobo vojne v očeh in z odporom proti militarizmu.

Drugega večera so videli ponosi nacionalisti v kino ter hoteli kino zažgati ter tako preprečiti predvajanje filma. Policija pa je ponosi opazila sumljive mladeniče ter jih aretirala. Potem so spet skušali prodreti kordon stražnikov, ki stražijo kino, pa so jih morali policisti z gumijevkami razgnati.

K vprašanju prepovedi tega filma so se oglašili mnogi veliki nemški pisatelji in umetniki, kakor tudi politiki s članki v časopisju ter vsi obojajo gonjo smrtne nahujskane mladine ter s pozarjajo vlado, naj ne dela kulturnih škandalov a prepovedi filma.

Med drugim se je oglašil z zelo krepko besedo tudi nemški pisatelj Friedrich Oppenheimer, ki je napisal lep in pogumen članek proti fašistični mladi zaletu, ki se poteka po ulicah in agitira proti vojnemu filmu, da ni v resnici, kakor da je. Njegov članek nosi naslov "V fronti ogenj z vami..." Članek prinašamo v prevodu radi njegove odkrite in poštene besede: glasi se:

"Kdo so, ki hrume proti filmu "Na zapadu nič novega"? Politijsko poročilo jih imenuje polidorske. Fantiči torej revoltirajo proti filmu, ki z vso vestnostjo kaže tisti pekeli, ki so v njem trepeti milijoni mož več let. Fantiči kriče, fantiči tresejo svoje mehke pesti, fantiči, ki vojne nikoli niso videli, ki je najstrašnejši vseh doživljanj, ki tiči še danes v skrivljenih ali razbitih kosteh onih, ki so se vrnili domov. Fantiči gobedaajo, fantiči,

ki jim je milikaršem le korak, marš in uniforma.

O šibkosti njihovega jezika prepičali s sredstvom, ki ga je napisal sam Remarque. V drugem delu romana "Na zapadu nič novega", ki izhaja zdaj in se imenuje "Pot nazaj", je položil svojemu Hugu Reimersmannu te besede, ki jih govori kot nasvet nekemu navduševalcu: "V kletko bi vas morali zapreti ter obesiti v fronti ogenj, samo za eno uro; potem bi videli, ali bi vas še veselilo, pridigovati o junstvu..."

Eno samo uro frontnega ognja in in fantiči bi postali pacifični fantje. Nasprotniki vojne, ki bi se jim bralo s atenjenih, bledih, nemih ustnic, da se odpovedujejo junstvu. Polni gobci bi imeli nenasodna polna hlače, in ti, ki mečejo smrdljive bombe, bi postali five smrdljive bombe.

Vodje teh gobedašev imenujejo ljudi, ki so proti vojni, histerične sveženj živcev. Kje so stali, ko je bila moritev mož na dnevnem redu...? Sami se razkrižajo, predno jih razkrižamo mi, ki smo bili v vojni: človek, ki je bil v vojni, in ki je bil v smrtni nevarnosti, ne govori s takimi besedami!

Ali so ti kričavi smrkavci kdaj poznali kakšnega vojaka iz velike vojske, da je pripovedoval o svojih vojnih doživljanjih? Nikdar ne govore vojaki o smrti, o trumu in hura. Vedno pripovedujejo le o groznih katastrofah, ki so jim k sreči ubežali. Katastrofe — resnični doživljanji novodobne vojne.

Toda — ali ve ta kričava mladina sploh kaj o častipolnem umiranju? Ali vedo ti fantini o desetletjih, ki so se lotile najmočnejših, če vidijo truplo tovariša, ki te je pet minut poprej še proslil za ogenj za svojo cigareto? Ali je kdo od njih znal še kdaj očala z razbitimi lobjanji mladoporočenci, da bi jih odnesel in izročil njegovim ljubimcem? Ali je še kdo od njih moral pripovedovati materi o njenem mrtvem ubitem sinu? Kdor je kdaj videl take solze, temu svoj živ dan niso mar bombe za izživanje solz.

Pretepanje kričave mladine! Ali poznajo ti fantini, ki mečejo smrdljive bombe, o neznanem smradu, ki je napojenjavil jarke kolere krog Przemla. Kako, prosim? Ali so videli, kako se mladi kmečki sinovi in rokodelci zvijajo v blaznih kričih? Kako so divjali visoko svoje noge, da se je koleno doteknilo čela. Ali so slišali rjovenje: "Mati...! Mati...!!!" teh umirajočih, ki so dobesedno krepali v svojem lastnem blatu? V blatu, ki je bilo le še kri in gnoj!

Ne in tiščark ne! Sicer ne bi mogli biti proti temu filmu, ki ni nič narejenega in se tudi umetniško zvesto naslanja na silno delo Ericha Marie Remarquea. A oni niso videli ne vojne ne filma. Te smrkavce so krilatice udarile s slepoto.

Mi, ki smo nasakovali in krvavili, mi, ki prejemamo — država je siromašna! — najnižjo invalidsko rento v Evropi, mi amemo biti odkritostni. In reči, da je solarsko povadigovanje junaka smrti najbolj hudičeva od vseh nevarnosti.

Avstrijske invalide bi mogli postaviti za častno stražo krog vseh kinematograf, kjer predvajajo Remarqueov film. Kot častno in varujočo stražo. Človeške razvaline, priče najstrašnejših vseh krvavih svatb, bi morale napraviti zid krog tega filma. Ali je kje životari oni nasrečnik, ki je lekal poleg mene v bolnici in ki mu je granata odtrgala čeljust...? Razvalina, ki so ji meče z zadnjice prišli na lice.

Na bergljah in v vozčkih bi morali napraviti špalir. Iz prasnih očesnih jamk bi moralo strumeti v blodno mladino: Spasmatizirajte se, spreglejte... Videli bi, ali bi se upali nastopiti proti invalidom. Bi si še upali motiti film, ki kaže pravi obraz bojišča. Policija pa ne bi smela nastopiti proti tem fantinom z gumijevkami kot proti pravim punčarjem. Preveč časti! Policiisti bi morali te zalence enostavno nasaditi. Politiisti čes koleno in nasaditi!"

Tako pisatelj Friedrich Oppenheimer! Mislimo, da bo tudi ta krepka beseda kaj zalegla. Izgovoril jo je znan pisatelj in človek, ki je bil sam v vojni in ki mu je na Duki-prelazu razbilo spodnjo čeljust. On ve, kaj govori in zakaj je proti vojni in militarizmu. Njegove besede morajo ne bodo uplivala na to zeleno kričavo mladino, toda slišati bi jo morali oni voditelji te fašistične mladine, ki ščuvajo na nasokke in podžigajo javnih poslopj, kjer se predvaja film proti vojni.

In aliatisti bi morali te besede (kakor tudi besede mnogih pisateljev in politikov) avstrijske vlade, ki — kakor vse kaže — namerava prepovedati predvajanje filma iz vojne.

Za Remarquea pa bi morali biti ti nastopi fašistov najbolj dokaz, da je storil pravo delo, da je napisal umetnino, ki s svojo umetnostjo seje med ljudi mrinjo do vojne. In še nekaj! Remarque bi pri vsem tem lahko spomnal, kako nepremisljeno in nesmiselno je svoj čas izjavil, da njegov roman ni antimitarističen in da niti ne mara, da se smatra njegov roman za tendenčen. In Remarque bi moral to kajzve, ki ga kaže ne baš krepkega, preklcati. In kriče: vojno vojni! Kakor je to storil drugi najbolj znani nemški vojni pisatelj Remi!

P. s. Po zaključku tega članka levemu, da je dunajska policija prepovedala predvajanje filma "Na zapadu nič novega" sinoči, dne 8. jan. Ustavila je dve večerni predstavi. Ali se bo prepoved generalizirala, ni znano. Policija je prepovedala film na opozorilo notranjega ministra Winklerja. Pri njem so zahtevali prepoved vojne fašistov Star-henberg ter trgovci, ki jim je mladina pobijala šipe po cestih. Tako je prišlo do prepovedi. V Nemčiji kot v Avstriji so torej nacionalisti le toliko močni, da lahko dosežejo tako nekulturno prepoved. Vladi pa so tako šibke, da jim lahko dikтира ulica.

"Knežje" praviše po Ljubljani na cerkev. — Pisali smo, kako se je cerkev vrgla s agitacijo na rudarake revirje. V Zagorje so poslali novega kaplana, ki uvaže rane procesije med vaščani, v Hrastniku hoče postaviti cerkev, ker je nimajo in ker baje rudarji v teh težkih trenotkih pogrešajo le Kristusa in cerkev, kamor bi se bedni zatekali. In delajo s vso paro in noben način jim ni presramoten. Iz Hrastnika so n. pr. poslali kakih 10 mladih, oblečenih v rudarske uniforme, v Ljubljano, kjer naj prosijo po hišah za denar za cerkev. Z njimi leta okrog hrastniški duhovnik Žagar, ki za zdaj bere mako v provisorijih dvorani, kjer je bil poprej kino. V čast plaš pa so objavili ponise: Kne-pje pridejo v Ljubljano v svoji uniformi, govoriti res ne bodo znali bogve kako, toda njihove roke so žuljave in... In tako da. Uniforma pa naj stori tudi svoj vti, tako so si mislili "revirjerji" tega poboda na Ljubljano. O — saj verjamemo, da so ti starjši moški res rudarji, tudi med obsepanimi rudarji naše lepše domovine se še najde nekaj ljudi, ki so ostali navezani na cerkev, kakor so hodili v cerkev, ko so bili majhni in so živeli kje na vasi kot kmetijski sinovi. Toda prav dobro razumemo, zakaj je treba prav to poudarjati, da ho-rishofna ni moglo kar tako mimo mene. Saj je res greh, če se take imenitne zadeve ne zapise v zapiske. Zapiski morajo biti vedno radi ljudi, kakor je vse radi ljudi. Ves življenski ciklus. Tudi vraštarstvo. Ljudje so ustvarili vraštarstvo, radi dobička, mogoče valed potrebe, ker jim je manjkalo neke zaolombe v gledanju manj razumljivih naravnih pojavov. In so iz vega tega stvorili neko slepo zaupanje v tradicijo, ki so jo podedovali iz rodu v rod. In to tradicijo so ohranile samo nekatere družine, ki so imele določeno moč dajati slehernemu vraštarstvu dejstvo bolj verjetno podlago. Seveda te rodbine niso bile nikdar ubodne, ker so pač to svojo umetnost znale spraviti iz rokosti in disciplini. Tu se izplača dati nekaj točkov. Kako visok je to "neka", ne poročajo. Bržkone je prevrščak, da bi javnosti zaupali številko!

M. Vrtačnik:

Iz zapiskov gospoda Potrebe

O čudovitih razkritjih na koncu 20. stoletja

Vraštarstvo je ponekod tako razvito, da bi ga lahko imenovali sport. In to posebne vrste sport, ki je ostal še iz časov krstijev in rodovine Kemelisa. Je to sport posebne vrste ljudi, ki se štejejo med izobražene in neizobražene. Ta sport se goji povsod, kamorkoli človek stopi. Seveda bolj potajno, ker je to kolidna zadeva. Seveda iz različnih stališč: Cim imenitnejši je človek, tembolj je zadeva kolidna. Inteligentni človek in vraštarstvo? Ljudje božji, to vendar ne gre! In kolidnost doseže vrhunec, če vraštarški sport pride na veliki boben. Je to vse nekaj drugega, kot na primer: Tam in tam smo dosegli v tehki lepe uspehe. Sicer vraštarstvo lahko prištevamo k nekemu tekui, ki pa dondava vse druge praje, kot gori omenjene uspehe. Ker nam ta tek vodi daleč nazaj. Saj smo čitali sadnja, da so hodili neke ljudje iz cele vasi odganjat o polnoči hudiča iz nekega obseadnega človeka. Pomislite: s majčimi repi! Je to razveseljiv pojav, da imamo v dobi filmske bralne še take nedolne ljudi. Saj veste, da filmska bralna takih ljudi ne pozna. No, kjer se dela hitro in to s filmsko bralno — tam ni tako nedolnih ljudi, da bi s majčimi repi o polnoči izganjali iz obseadnega človeka hudiča. Vse kaj drugega poznajo ljudje filmske bralne. Na primer: Kako se s plinske bombe uniči 100.000 ljudi, kako se živi brez duše in arca, kako ženske nočejo biti matere, kako si boljša družba s gramofoni, radiji in li-serji priganja čas itd. Sicer mi pa ne zamarite! Priznam, da je človek danes napredoval s neverjetno naglase. Samo nekaj korakov ga loči od čilkaških klavirij. Tudi to je sport, ki pa je prišel v nasprotju s vraštarstvom. Ej, Potreba staraš se. Beseda ti prehitro uide iz ojnle. O vraštarstvu si hotel govoriti in ničemur drugem, ker bi se zametil. Saj veš, da se je zametil ti greh in to velik, neodpušljiv greh. In govoriti o človeku filmske bralne? Celemu svetu se zametja. Potem je proč, vse proč! Veš, filmska brzina ni za tvoje stare kosti — je fr, fr, fr in teči če moreš. S toliko naglase niti preštet ne moreš vseh globokih učenosti, ki jih pač znaajo moderni ljudje. Le prisluhni kje! Saj ti je vse to španška vas, neznan. Ni iz zgodovine, ni iz literature, ni iz umetnosti, ni iz pedagogike, je vse dalje in dalje. Potreba, saj ti nič ne zna! Ali veš kdo je najbolj vratar v Ameriki? Nakega domačega poznam in vem, da je pač zelo zanikern. Pravi, da njima za vse svoje misli dovolj fasa. Tudi drugih vratarjev poznam nekaj, a kdo je v Ameriki najbolj? Nak tega pa ne! To je res globoko in temeljito znanje. Iz tisoč in tisoč vratarjev izločiti najboljsega. Je težja izbira kot pri vseh pisateljih sveta. Pa bodi dovolj! Jaz itak ne grem več med moderne ljudi. Ker jih ne morem dohiteti in jih ne morem... sem obupal.

Sedaj pa o vraštarstvu. Dosti hodim po svetu in maršakaj opazim. Tudi tisto iz Verishofna ni moglo kar tako mimo mene. Saj je res greh, če se take imenitne zadeve ne zapise v zapiske. Zapiski morajo biti vedno radi ljudi, kakor je vse radi ljudi. Ves življenski ciklus. Tudi vraštarstvo. Ljudje so ustvarili vraštarstvo, radi dobička, mogoče valed potrebe, ker jim je manjkalo neke zaolombe v gledanju manj razumljivih naravnih pojavov. In so iz vega tega stvorili neko slepo zaupanje v tradicijo, ki so jo podedovali iz rodu v rod. In to tradicijo so ohranile samo nekatere družine, ki so imele določeno moč dajati slehernemu vraštarstvu dejstvo bolj verjetno podlago. Seveda te rodbine niso bile nikdar ubodne, ker so pač to svojo umetnost znale spraviti iz rokosti in disciplini. Tu se izplača dati nekaj točkov. Kako visok je to "neka", ne poročajo. Bržkone je prevrščak, da bi javnosti zaupali številko!

Ženska se je spravila pri poslednjih svojih besedah in me prekinila aredi govora: "Bi kupili tudi vi?" V glas ji je planilo nekaj kupčjakega in zelo važnega. "Če je kaj vrednega?" Rado-veden sem bil kaj neki mora prodajati ta stara ženšaka. Stopil sem za njo v nisko, na pol tempo izbo. V njej je bilo dvoje omar s policami, ki so bile polne zavojev in pa steklenice. "To je moje premoženje!" mi je začela ponosno razkladati. "Od čista sem se naučila toliko stvari. In ne zna vaški tega." Obrnila se je proti meni: "Pa da niso gospod hudočini!" "Le bres skrbi bodite!" sem jo potolažil. "Veste, so vse vrste ljudi na svetu. Zadržali me je nekdo o-goljufal za vso zalogo. In cel mesec sem se hudila. Pa ga po-namem, lepih denarcev si je nabral v tisti vasi. Zdravila so draga, pa si pomagamo na ta način. Dejati ste, da ste kos zdravniku? Ej, poznam jaz take zdravnike, drugače ne bi do-čakala tolike starosti. Ha, ha... v vaški vasi je kdo, ki pač zdravi pod roko ljudi. Koliko jih zalagam jaz, takih zdravnikov."

Ženska me je imela za padarja. Kar sram me je bilo. Pa sem sam začel v omako in treba je bilo junaško končati v njej. "Poglejte! To je pristna gadja mast. Dvajset gadov je moralo umreti. Izborno zdravilo je za žolodce. Posebno če se scvno na tej masti in pojedlo. Tudi za pljuča ni napačna! In tole!" pokazala mi je lonček s silvo zmezo. "Nič drugega ni kot pajčevina in stolčni pajki. Rane celi ta zmes imenitno. In saj iz mešanih roč? Za vse no-tranje bolezni. Pa loj od oku-šnega pač? In kobilje mleko? Teke kapljice podganje kri?" Ženska se je vedno bolj raz-vnemala.

"Včera je prišlo neke dekle in je tožilo, da jo boli po čreves-ju. Ej, znam jaz vse bolezni o-zdraviti. Dala sem ji vode, v kateri so se pol meseca namaka-ale alogjne korenine in ščepec gadje masti. Danes ne toži več, le žolodce jo boli. Pa sem ji de-jala naj uživa polagoma. Sama je kriva, če me ne uboga! In za-ustavitev krvi? Tole testo je najboljše: črna moka in vlažne

pacjevine. Vi ne veste kako vam hitro ustavi kri, kot bi mignil. Sem jo še nekateremu! Samo natančno se mora ravnati po navodilu, drugače ni uspeha!" Čudno temo mi je prihajalo okrog arca in mraz me je tresel, ko sem pregledaval vsakovratne made in mešanice. Tesnoben, po vlagi, gnoju, kislobi in po trohnboli okužen duh mi je ne-prestano dražil nos.

"Pa dosti tegale gre?" sem vprašal. "Kolikor bi imela!" Zdelo se ji je, da je preveč zinila, zakaj v hipu je umolknila. Torej take reči grede. Vse za blagor ljudi, ki verjamejo v vse mogočne stvari. Je svet zelo praktičen, ker zna dokazati, da se mu tudi gadja mast, stolčni pajki in druga stvari ne gnuai-jo. Čemu bi bil izbirčen? Saj so Kitajcem kobilice delikatosa. Končno pa kdo bi obojal ubo-gega človeka, ki ni videl še tiza zaplankane vasi drugega sveta.

"In prodajate daleč to?" sem jo gledal vprašujoče. "Najdalje v mesto." "Kaj, v mesto?" Zelodec se mi je hotel obrniti, zakaj mesten človek sem in ni-sem mogel verjeti alenih stvari. "Ej, kaj bi se čudili gospod? Človek je danes tak, da išče o-no, ki je bolj skrivnostno in u-porabljiva za sdravilo. Saj ne pove nihče iz časa je, temveč sa-mo za kaj je. In to drži. V vasi-ki družini imajo kaj takega. To pomaga, če nič drugega ne. Je to neka yaza, ki je globoko u-koreninjena v duši slehernega človeka. Tista ženaka še ve, da ona zna... In po skritih preda-kih dobite naše made in "arenli-je".

Ves tisti dan sem sanjal od skritih mač in nobena jed mi ni šla v tek. Spal nisem ničesar. V pol-nu ajutraj sem alisal jokojoči glas uboga matere:

"Teta, vaše 'arenlije' ji niso pomagale!" "Krih božji, zakaj jih pa ni tako jemala, kakor sem ji de-jala."

Kritikova opomba: Tukaj v sapiskih gospoda Potrebe nasta-ne neka vrzel. Mogoče, da sem jaz izgubil kak list ali pa je go-spoda Potrebo tistikrat tako ga-nilo, da je pozabil dalje pisati. Naj ba tako ali tako, eno pribli-remo: Gospod Potreba ne bo ni-koli pisatelj, ker je 1. netalen-tiran, 2. se zaganja brez varoka v stvari, ki jih ne dožene, niti ne plač o njih, 3. plač ne-moderne stvari, ki po vsem drugem diše, kot po kolektiviz-mu, 4. je tendenciozen, ker go-voiri samo o rečeh, ki čakaajo na higijeno, 5. ni zanimiv, ker ni-ma reklame — jaz mu je ne mo-rem delati, 6. torej je sploh ne-mogoč v današnjem literarnem svetu, ker mi je tudi priznal, da nima niti svoje lastne fotogra-fije, s katero bi ga predstavili svetu, niti sebi naklonjenih kri-tikov, ker plač pa za ljudi —

In končno, saj vidite, da je hotel pisati o vraštarstvu pa je napisal o "arenljah" neke eme-rikavo storijo. Je žalostno tako hoteli in drugače pisati. Oj, go-spod Potreba, prijatelj moj dragi, skoro se tudi jaz naveli-čam izdajati tvoje zapiske, ker moja kritična slava trpi na tvo-jih neuspehih — In ali veš kaka je kritikova pot? Preko hrbtov drugih priti v vlaže kri-tične sfere to je, čim več jih zlomih, tem bolj se te boje in tam večja je tvoja moč. — Sic transit gloria mundi! Jaz pa te ne maram zlomiti, ker si moj prijatelj! ("Zdravje").

Delavska zakonodaja v Califór-niji Sacramento, Cal. — Takoj po otvoritvi zasedanja državne legi-slature je bilo predloženih večje številno predlog, ki so važnega pomena za delavce v tej državi. Poslanec Morrison iz San Fran-cisca je predložil predlogo, da se uveljavi osemurnik za izdelben-ce na Market St. Rwyg, ki mo-rajajo se vedno delati deset ur na dan. Udeleženci na mestni želez-nici so izvajevali osemurnik pred tremi leti. Dalje je bil predložen omenutek, da vlačje šole lahko od-klonijo diplome dijakom, ki so člani Mladinske komunistične li-ge ali drugih radikalnih organi-zacij.

Primerke novica

Mali kraški "balili" izredno u-gajajo Italijanskim novinarjem. Srečani otroci, ki pozdravljajo "alla romana", pojejo s svojimi svetlimi glasovi živahne italijan-ske pesmi in govorijo čudovito čisto italijansko. Najlepši se jim zdijo v balilski uniformi. Ali uniformiranih se presteje lahko na pratin ene roke v marškatere-m fašiju. Kakor a "balili" tako je tudi a slovenski dekletki pod naslovom "Piccole Italiane".

Poročevalci menijo, da je skraj-ni čas, da se poskrbi tem otro-kom fašistično obleko, na kar bo do organizaciji šele docela vdani. V to svrhu pa treba 100.000 lir. Kdo jih bo dal? "Starši so bili dolge časa nasprotni fašistični vagoji svojih otrok. Maršakaj o-če morda še ni prebavil Italije in fašizma, pošilja svoje otroke v šole, ker zahteva to zakon in jih vpiše med "balile" in "Male Ita-lijanke" iz atrahu pred namilje-nimi repasilijami. Zaupanja ni-ma in otroku ne kupi obleke, ker ne more ali pa noče". Fašisti mi-alijo, da če bodo imeli val kraški "balili" in "Male Italijanke" predpisane obleke, bodo pridob-ljeni tudi val oni, kateri dolej še kolikortoliko nasprotujejo re-limu.

"Banca cooperativa" v Gorici, ustanovljena pred 40 leti, je s no-vim letom ustavila svoje poslo-vanje in napovedala likvidacijo. Njene posle prevzame "Banca del Friuli", ki jamči strankam za polno varstvo njihovih vlog. Pa-siv ni in je preuredba le posledi-ka sleditvi direktiv fašistične vla-de, ki hoče očistiti nacionalni bančni organizem, kakor poudar-je rimsko poročilo.

Po uradnih podatkih je bilo v preteklem letu v tržaški luki skupnega prometa 43.304.970 kvintalov namram 44.290.557 v letu 1929. Največje skurčenje iz-kaazuje železniški odhod, izgube 26,3 odstotkov, sledi morski do-hod s izgubo 25,4 odstotkov, železniški dohod z izgubo 11,5 "n morski odhod s izgubo 11,1 odstotkov. V relaciji s juga na-sever pa 11 odstotkov napram toza-devnemu gibanju v letu 1929.

V Postojni so je ustavila sek-cija narodnega združenja apli-nov, ki šteje 60 članov. To je pričetek serije skupin, ki se bodo stvorile po vseh večjih krajih voboli meje. V Postojni je mno-go železničarjev, carinikov in dr-žavnih funkcionarjev, špediter-jev, trgovcev itd., tako da ima Postojna še precej italijanskega prebivalstva. Ali a sedanjim šte-vilom fašistični tisk ni zadovol-jen in tudi ne s prodiranjem v okolice, Postojna šteje skoro tri tisoč prebivalcev in v bližnji oko-lici jih je štiri tisoč, med kate-rimi se Italijanski živijo še pre-malo poma. Zato priporočajo fašistične novine priseljevanje v Postojno, odkoder se ima or-ganizirati tudi nakupovanje zem-ljišč za italijanske poljedelce in nameščanje italijanskih rododel-cev po slovenskih vaseh v okoli-ci.

Odprava pomočnega dela za žen-ske in otroke Greenville, S. C. — V državni legislaturi je bil predložen zakon-ski omenutek, ki zahteva odpravo pomočnega dela za ženske in o-troke v tekstilni industriji. Spre-jetje predloge bi pomenilo popol-ni ustavitve pomočnega dela, kaj-ti pri tem defu so večinoma zapo-slane ženske in otroci.

Nekateri tovarnarji so izjavili, da bodo podprli predlogo, če bodo dobili sogotovilo, da bodo tudi druge države na jugu od-pravile pomočno delo v tekstilnih tovarnah.

NAZNANILO

iz upravnih lista Prosveta

Naznanja se, da je cena ogla-som za sredine izdaje zvišana. V dnevniku, druge dneve izven sre-dine izdaje je kakor prej. To volja za člane, društva in druge posameznike. Najnižja cena za palec prostora v dnevniku izven sredine iz-daje je 50c; v sredini izdaji po 31.00 za enkratno priobčitev. Za ogla-se se računna po velikosti pro-stra. Kadar pošljete ogla-se, napišite vselej, kateri dan šolite, da se val ogla-s priobči in koliko nameravate priobčiti. Vselej pišite točno in ob prav-nem času, ako šolite imeti dobre pogoje. Praniimo vas, da se spo-števate. Philip Godina, upravitelj.

Tone Cufar:

LJUBEZENSKA PISMA DELAVCA IN DELAVKE

Pa je zopet čudno, da je vendarle oživila in me vso prepočila. In to v tako silni meri. Lahko bi se samo napol vrnila, lahko bi s tem tudi samo pol ljubezni zagorelo, pa je vsa, čisto vsa. In pogled, čisto mogoče je, čisto mogoče v življenju, da zapuščeno dekle spozna novo naklonjenost in se oprime tega, kar ji svet nudi, če že ne more doseči, kar je pozelela. Tudi meni so se stavile priložnosti, lažne in iskrene, pa me nič ni priklenilo. Nisem znala ne mogla verjeti tujim besedam, ko so me še Tvoje, ki niso bile zlagane, poglajale v nesrečo.

Očitek sem Ti vrgla, dasi ni za to v meni trohice namena. Sam se je izvil iz peresa, moja krivda je zgolj v tem, da zopet mislim na početke najinega spoznavanja. Pa na to tudi mislim, kako dobro si znal ravnati z mano. Ko bi me rad ne imel, bi ne čital iz oči mojih želja, ne uganil bi mojih misli, ne bil bi z mano vesel in z mojo žalostjo žalosten. Drugi so videli v meni možnost naslade, videli so deklenco, s katero se lahko poigra, ker je revna in še nezakonska povrh.

Ti nisi bil tak, Ti si me ljubil. Ti si mi prikazal svetlobo življenja in me obiljal z žarki solnca. Ne le zato, ker si mi bil všeč, ker mi je Tvoje vedenje, Tvoje ravnanje prišlo, ampak zato, ker si se izkazal vrednega ljubezni in sreče si tako zelo pridobil moja čustva. Od bližnjem spoznanju se moje prvotne predstave o Tebi niso mogle razbiti, ker nisi razočaral, temveč potrdil, da moje oči niso slepe, pač pa v Tvojem toplim pogledu slutile Tebe, kakoršen si v resnici bil.

Da bi bil vedno tak!

Saj boš, kaj ne, Janko, da boš? Drugačnega si Te ne morem predstavljati. Dasi človek postane zagrenjen, za vse mrli in vsemu sovražen, ko je trnja dovolj, a nobenih rož, se vendar še nekaj skriva v njem, kar je drugo kot odvraten prezir življenja. In tisto skrito porazi vsa mrka zrenja, ko privre na dan in človeka spet osvobodi. Tebe je že osvobodilo, to priča tvoja pisma. Iz Tebe je že privrelo in mi dalo ono, kar mi moreš le Ti dati. Zato pa hočem s Teboj vred vztrajati, preiti težave in doseči izpolnitev srčnih želja.

Hočem! — — —

Naj za Teboj ponovim ta kleni klic. Naj Ti odločno podam roko, saj vem, komu jo podajam. Treba je, da sva močna, da sva si v oporo. V nelepih dneh si morava pomagati, se krepiti in bodriti, da bova v lepši sreči deležna. Če nama je še trpljenje namenjeno, ga skupno zmagujva, lažje bo. A trpeti znava. Vaša po svoje sva trpela, ločeno životarila v jasnih prilikah, zato si vzajemno lajšava, kar bo še grenkega prišlo nad naju.

Janko, upanje imam, da boš pismo pravilno razumel, da Ti ne bo mogoče ničesar najti, ob čemer bi se vznemleval. Saj veš, da je v meni eno samo hrepenenje, hrepenenje po Tebi, ki vodi in usmerja moja dejanja in narekuje besede. Ako Ti katera kaj očita, ne bodi jezen. Kar pač mislim, to Ti tudi zapisem. Vem pa, da resnico ljubim, a tudi meni sami ni do hinavščine. Nemogoča je, ker je ljubezen sama na sebi prav za prav je najiskrenejša izpoved resnice.

Da, predragi, v ljubezni človek izpove sebe

vsega v najgloblji resničnosti, ker je najgloblja in najtlačja izpoved le v ljubezni mogoča...

7.

Četrto njegovo pismo

Kar sram me je in to po vsej pravici. Ti čakaš in čakaš, jaz pa spet molčim. Nesramen sem, Majdica moja, do odvratnosti nesramen. Zatrjujem Ti in res je, da si mojemu življenju dala vrednost, da si čarobno spremenila črno noč v jasen dan, kljub temu pa zanemarjam in omalovažujem tisto, kar za zdaj še edino imava. Naravno je, da se bom skušal opravičevati, navesti vzroke, Te prositi odpustanja, toda vse skupaj greha ne bo popravilo.

Pa vendar, ljubljena Majda, pisma ne zavrz, ker je tako zapoznelo, da si upravičeno lahko misliš, še zdaj naj bi ga ne bilo. Ko Ti vse razložim, boš pomirjena in tudi oprostila mi boš, saj si tako dobra kakor ljubka in lepa.

Zadnjič sem Ti omenil, da ne morem nič prijetnega pričakovati, da mi trda prede v zimski brezposelnosti. Ko sem kmalu potem prejel Tvoj odgovor, ga čital in se zamišljal vanj ter vse, kar je z nama in proti najinim načrtom, me je šele obšla prava gorjupost. Zato sem se je kot me še ni po arencanju. Znova sem si predložil nesmiselnost življenja, ki je tako umazano, da se je grdo o tem pogovarjati, a je človek vendarle prisiljen. Kakor strup, ki je njegova nizkotenost. Zamrzim jo, a se naposled zasmejem vsemu na kljub. Če dobro premislim, res ni prav, v kar si pahnjen. Delal bi, si pošteno prislužil aboge novce, pa ne moreš in nimaš kje prijeti. Rad bi potem drugam odrinil, pa tudi ne moreš, čeprav je na svetu tako mnogo, mnogo cest. In svet sam je tako zelo, zelo velik. In tako velik, tako neznaljšni stvari se po njem gode, da je človek s svojo bornostjo kar majhen ob njih. Zato pa tem bolj boli, ko ni dano, da bi ob znova in muki prislužil za vroče zaželeno pot in se pomudil ob ljubljem in ljubečem dekletu. Proti svetu in njegovim rečem je to tako malo, da bi ne smel zabranjati, pa vendar hladno onemogočil. Hladno, draga Majda, povsem hladno, kakor da ni vse skupaj rebrite pare vredno.

Pa naj s tožbami pojdem. Zdal se ni tako važno, pritoževati se, ker bi bil s pismom hitrejši, ko bi se ravno nameraval. Precejšen vzrok mojega molka je baš v tem, da Te nisem hotel žalostiti z žalostnimi stvarmi, veselih pa ni bilo. Lažje si čakanje prenašala, ker je v njem vsakega nekaj. Verjem mi, da bi rad izpovedal, manj bi bolelo, vendar sem smagal nad samim seboj in za nekaj dni pisanje odložil. Med tem je pa že na bolje pokazalo, greh molka je bil itak zagrešen, pa sem ga še povečal. To sem skoraj moral, ker se tedaj še ni vedelo, če se v resnici obrne v moje dobro. Izkušnje imam, pa vem, da je prevečkrat samo obljuba, ki sicer človeka z upanji navdane in mu ustvari bleščeče nade, potem ga pa samo neljubno razočara. Nisem Ti namerjal zbuditi preranega veselja in sem počakal do popolne gotovosti. Vmes je bilo pa toliko vsakovrstnih zadreg, potov in čakanj, da sem kmalu utegnil biti povsod ob pravem času. Včasih ena sama minuta mnogo odloči. Za minuto, za dve se zakasni pa je že marsikaj zamujenega.

(Dolga prihodnja.)

ono. Ker pa v narkozi nisem bil za pogovor, so si prisvojili dotične souvenirje kar brez pogajanj — bolj enostavno je. Temu se seveda nisem več smejal. In na damo iz Amerike nisem mislil več. Saj pa tudi nisem imel ničesar več, niti toliko, kolikor je črna za nohtom. Niti srajca, ki sem jo imel na sebi, ni bila moja. Tudi moje listnice s pismi in slikami ni bilo več. Čez čas me je najbolj jezilo to, da nisem imel več svoje uniforme. Ko sem lahko šel iz postelje, sem se moral izpremeniti v svoji bolniški halji. Vsa moja bolečina pa je bila, da sem bil ob svojo, že zgoraj omenjeno črno jahalne hlače. To je bil sijajen eksemplar hlače. V njih sem zahaljal marsikatero pridnega stotniškega konja, po marsikateri strmini na fronti sem se spustil v teh hlačah, ne da bi mi kaj bilo. In — kar je najbolj važno — te hlače so mi — mogoče realne dragocene življenje. Zaradi gumba na njih, ob katerem se je odbil kos granate, ki je letel proti mojemu trebuhu. In pri tem je bil sam — namreč gumb — ves zbit. Kdo dvomi, da sem te hlače res iz sreča ljubil? Da sem storil vse, da bi jih spet dobil? Naj stane, kar in kolikor hoče? Danes vem, kje so. Pa sem se pomiril nad izgubo teh hlače, ker vem, da so v skrbnih rokah. Kako da sem to zvedel? — — — — — Iakaj sem jih torej po vseh shrambah lazareta.

Zaman.

Prišel sem v Tours. Spet sem preiskal vsa skladišča. Seveda se me marsikje napodili. Nekdo sem dobil za tri dni samo vodo in kruh. Zaradi nepostavnosti. Prišel sem v ofiserski tabor. Tudi tam nobenega sledu za mojimi hlačami.

Pretekli so tedni, da sem se s svojimi novimi hlačami (barve kakor kakađu), ki jih zdaj nosim, potolažil nad izgubo starih.

Tedaj sem zagledal junija 1919 neko notico, ki so jo priobčile vse ameriške novine in ki mi je nazadnje pojasnila, kako je brez sledu izginilo moje ime. Glasila se je tako:

Paris. (Havas. (1) General Pershing je daroval večeraj predsedniku Wilsonu v imenu A. E. (American Expeditionary forces) tovrni avto, poln zanimivih zaplenjenih stvari iz zadnje faze vojne. Predsednik se je zahvalil s svojim znanim "smile".

Ta notica mi je bila takoj sumljiva. Kot bi mignil, sem se domislil svojih črnih jahalnih hlače. Kot bi mi padle luskine z oči. Jasno in razločno se je bilo: najzanimivejše zaplenjene stvari!

Radi tega je torej tako brez sledu izginilo ta "nainteresantnejši plen"? Zato so se torej tako prijetno rezali seržanti pri shrambah, ko sem jih pobiral za svoje izgubljene stvari.

Vsekakor pa, hudi nisem. Celotno v čast mi je. Seveda.

In pa — saj imam te lepe kakađu-zelene hlače namesto onih.

Le nekaj me še zanima: kako neki si je predsednik Wilson uredil svoj muzej souvenirjev.

Menda nisem prevzetel, če želim, da bi dodeli mojim črnim hlačam ugodno mesto v svoji zbirki? Sam pri sebi mislim tako: mogoče bi jih obesil poleg onega zrcala iz strelskega jarka, da bi jih vsakokrat takoj zagledal, kadar bi se s svojimi lepim obrazom v zrcalo — smles.

(Za Prosveto prevedel M. K. Ljubljana.)

Tajnosti carskega Kremlja

Med mnogimi tajnostmi, ki jih krije v sebi ogromna nekdanja carska palača Kremelj v Moskvi, so gotovo najbolj zanimivi podzemni hodniki, ki segajo daleč pod staro trdnjavo. Ljudje so prepričani, da so skriti v teh podzemskih prostorih silni zakladi zlata in dragih kamenov in dragocenih slik in knjig. Največja dragocenost bi imela biti, kakor pravijo, knjižnica carja Ivana Groznega, ki je baš je za njim ni videl nihče drugi kakor samo car Peter Veliki. Ruski zgodovinarji pa ne verjamejo, da ta knjižnica res obstoji.

Doslej so že mnogokrat poskušali razkriti tajne podzemne prostore pod Kremljem. Sedaj jih prelakuje slavni ruski starinovedec profesor Sileckij. Ko so pred leti na velikem trgu pred Kremljem kopali temelje za nagrobni spomenik Leninu, so našli na hodnik, ki stoji brez dvoma v zvezi z drugimi podzemskimi prostori, ki jih je bil dal napraviti car Ivan III. da je tam zapiral uporne bojarje. Nasledniki carja Ivana III. pa so te prostore vedno širili.

Tajnosti podzemskih prostorov v Kremlju so razni carji varovali z največjo strogostjo. Ljudi, o katerih so domnevali, da te tajnosti poznajo, so kratkoma pomorili. Umorne ključavnice, kakor so jih takrat izdelovali v Italiji, so varovale silne zaklade, tu in tam pa so se videla železna vrata, akosi katera pa ni nikdar nihče stopil. Ruski zgodovinar Sabelin pripoveduje, da je l. 1724 javil zvonar cerkve Sv. Ivana oblastim, da se nahaja pod Kremljem tajen prostor, kjer je zlata in druge kamenja kar na zaboje, in je prosil za dovoljenje, da sme te dragocenosti iskati. Res so mu dali 10 vojakov na razpolago. Prelaskali so vse hodnike, odkriti pa niso mogli nič. Ko pa je zvonar zaprosil za dovoljenje, da bi smel še bolj globoko kopati, so oblasti kopanje prepovedale, češ, da obstoji nevarnost, da bi se kakšen kremljski zid utegnil podreti.

Danes pa po izjavi profesorja Sileckega ne iščejo dragocenosti, ampak knjižnico Ivana Groznega, ki hrani baš neprecenljive rokopisne zaklade. Če bi to knjižnico našli, bi ta najdba bila daleko važnejša kot je bilo odkritje Tutankamenovega groba.

ZA SMEN

Židovska anekdota

V brzovlaku Budimpešta—Dunaj se je vozil v kupeju II. razreda za nekakšno Madžar, njemu nasproti je pa sedel žid Siegrid Pechfaden. Čez nekaj časa izvele Pechfaden iz žepa pipo, se komodno iztegne in začne kaditi. Madžar ga srepo pogleda in reče: "Opozorjam vas, da je ta kupa za nekakšno, kjer je kajenje prepovedano!"

Pechfaden se naredi, kakor da ni slišal, in natlači pipo še enkrat. Tedaj pa zavpije Madžar vovč: "Prenehajte že, prosim vas, ker bom sicer poklical upravnika!" Ker je pa Pechfaden vlec temu lepo naprej kadil, je poklical Madžar upravnika, ki je poslal Pechfadena, naj se umakne iz kupeja ali pa naj neha pušiti. Zdal se je, da je vzel Pechfaden pipo iz ust in mirno odgovoril: "Dobro, ampak pogledajte najprej gospodov vojni listek!"

Sprevednik je pogledal Madžarov vojni listek in videl, da ima Madžar vojni listek za III. razred. Odpravil ga je zato v III. razred.

Du dimajekem peronu sta se zopet srečala oba sopotnika in Madžar je odgovoril Pechfadnu: "Odkod ste pa vedeli, da imam karto III. razreda?"

"Del vaše karte," je odgovoril Pechfaden, "vam je gledal iz žepa, pa sem videl, da je takšne barve kakor moja!"

Žepni koledar S. N. P. J.

Izdali smo tudi letos kraml, lepo v črno platno vezani žepni koledar: knjižica obsega 124 strani, nekaj zelo priročno živnega za vsakega človeka. Na rokaj jih imamo še par sto. Narokite jih hitro, ker bodo kmalu polni. Žepni koledar stane samo 25c. Pošljite nam naročilo in prilijete 25c v pisno. Naročite pisno na Prosveto, 2657 S. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKE NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in se posebno list Prosveto na koristi, ter potrdi agitacijo svojih društev in članstva in na propagando svojih delj. Nikakor pa ne na propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični delj in namena drugih podpornih organizacij in njih društev naj

SEST DNI PREKO OCEANA

Mednarodna in zvezna nova pot na svetovne in svetovne poti.

Ille de Franco, 7. feb. - 27. feb. (11 A.M.) (4 P.M.)

PARIS, 20. feb. - 13. marca (6 P.M.) (5 P.M.)

Mednarodna pot po svetovni. Vzhodno in zahodno kabin s vsem modernimi udobnostmi. Pileto to človeka Francoza kabinu. Izredno nizka cena.

Vrednoto hitrosti potovanja svetovni ali FRENCH LINE 215 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

Želodčno zdravilo za vsakogar

Veliko je ljudi, ki ne marajo jemati razna olja in kvas; veliko ljudi je bilo razočaranih vlad življenja kroglice in tablet, toda, s lahkoto in gotovim vapehom lahko vsakdo jemlje

Trinerjevo Grenko Vino

"Pittsburgh, Pa., 12. nov. 1930.—Rabil sem Trinerjevo grenko vino takom šestih mesecev, in sedaj sem opročen želodčne bolezni, katera me je mučila za dolgo dobo. Charles B. Fuzio."

UPPEH je tisto, kar pričakuje v slučaju bolezni od zdravi. Trinerjevo grenko vino vsebuje sestavine, katera jamajo gotovo pomoč v slučaju slabega telesa do jedi, zaprte, glavoboli, plinov v želodcu, in nemirnega spanja. Pri vseh lekarnah. Dve velikosti.

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveto". Ali jih žitate vsak dan?

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Cenjeni brat (sestra) S. N. P. J. J. J.

Fe sklopa 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveto in priložito eden, dva ali tri štane in ene družine in in enega naročnika k ed naročniku. List Prosveto stane za vse enake na štane ali naročnika \$0.50 in ene leto naročnika. Kar pa štane in plačilo pri naročniku \$1.25 na tedni, se jim to priložito k naročniku. Mi priložito enega, dva ali tri štane in ene družine k ed naročniku. Torej sedaj ni varnost, roči, da je list prosveto za štane S. N. P. J. List Prosveto je vseh lastnik in gotovo je štore v vsaki družini, ki bi rad štiti list vsak dan. Torej sedaj imajo priliko, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveto. Cena list Prosveto je: Za štane, štane in štane \$0.50. Za štane in štane \$0.50. 1 tednik in 4.50. 1 tednik in 4.50. 2 tednika in 8.50. 2 tednika in 8.50. 3 tednika in 12.50. 3 tednika in 12.50.

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebne vnosne denarja ali Money Order v pisno in si naročite Prosveto, list, ki je vseh lastnik.

Pojasnila: Vselej kakor hitro kakor to štane prosveto list štane \$0.50 ali če ne prosili pred od štane in bo nakupiti sam avto list tednik, bol moral štiti list in dotične družine, ki je tako skupno naročilo na dnevnik Prosveto, to takoj namamiti upravitelju lista, in obenem doplačati dotične vnosne lista Prosveto. Ako tega ne stane, tedaj mora upravitelju listi datum za to vnosno naročilo.

Prosveto, S.N.P.J. 2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljite naročilo za Prosveto vnos 8.

Ime _____ Čl. družbe S. N. P. J. Naslov _____ Mesto _____ Družba _____ Nov naročnik _____ Star naročnik _____ Ustavite tednik in ga priložite k moji naročnici od štane štane \$0.50 ali če ne prosili pred od štane in bo nakupiti sam avto list tednik, bol moral štiti list in dotične družine, ki je tako skupno naročilo na dnevnik Prosveto, to takoj namamiti upravitelju lista, in obenem doplačati dotične vnosne lista Prosveto. Ako tega ne stane, tedaj mora upravitelju listi datum za to vnosno naročilo.

George von der Vring: SUVENIRJI

iz ameriškega vojnega ujetništva

George von der Vring je eden najvidnejših predstavnikov mladé nemške pisateljske generacije.

Imel sem nekoč lepe črne jahalne hlače, toda te ima zdaj predsednik Wilson. Pred tednom še ne bi maral tega povedati. A zdaj sem popolnoma prepričan o tem. Zame je to namreč silno velika čast.

Toda naj pripovedujem:

Ko sem prišel leta 1912 na ujetništvo šolo v Berlinu, je bila tamkaj neka dama, ki je bila rojena v Wilmersdorfu, a je preživela tri leta v Ameriki, pa smo jo zato vendarle morali smatrati za pravo Američanko. Ta Američanka mi je rekla nekega dne v slabi nemščini:

"Nabirajte, prosim, za me nemške znamke. Rada bi preplela svoja soba v U. S. A. z nemške znamke."

Te dame sem se spomnil, ko sem prišel dne 26. septembra 1918 ranjen (torej ne kot ubežnik) v ameriško ujetništvo. Stiri nemški bolničarji so me nesli na nosilnici skozi naprej prodirajoče vrste Američanov. Tedaj je pristopil k meni oficir ter vzel z mojih prsi barvni trak odlikovanja, ki mi ga je bil podelil moj dobi takratni deželni knez zaradi moje do siteda znane hrabrosti. In je odšel.

Tedaj še nisem pomislil na damo iz Wilmersdorfa. Potem je prišel neki infante-

rist. Vljudno je dejal v svojem jeziku:

"Kaj mi ne bi daroval kokarde z tvoje čepice?" In ker je vljudnost še vedno napravila name dober vtis, sem odgovoril: "O seveda, dragi gospod; ali ste tako prijazni, pa si jo kar lastnoročno vzamete?"

In jo je vzel.

Nakar je takoj prišel drugi, ki si je izprosil drugo kokardo. Smehljaj se je, jo odrgal ter dejal: "Za souvenir, hvala lepa!"

In tedaj sem začel misliti na damo iz Amerike. In smejal sem se.

Potem sem daroval svojo uro, ki sem jo nosil na roki. Vsa okrvavljena je bila. Srečni zbiralec je zavil mojo pametno, majhno uro, ki je pri moji ranitvi končno veljavno obstala in ki je bila videti, kakor bi bila celo ona za domovino — ah, čenče! Zavil jo je torej skrbno v svoj žepni robec.

Temu sem se spet smejal. In spet sem moral pomisliti na damo iz Wilmersdorfa.

Tako je potoval dan in jaz sem razdeljeval drugo za drugim mnogo majhnih stvari tem mladim fantičem, ki so me srečavali, ko so korakali krogom naših strojne nasproti.

Naslednjega jutra sem bil operiran. Ko pa sem se prebudil iz narkoze — oblečen v čedno bolniško perilo — o, la-la-la! — nisem imel prav nobenih souvenirjev več, da bi jih še delil. V času narkoze je prišlo k meni vsekakor mnogo vljudnih ljudi, da bi me prosili za to ali

ono. Ker pa v narkozi nisem bil za pogovor, so si prisvojili dotične souvenirje kar brez pogajanj — bolj enostavno je.

Temu se seveda nisem več smejal. In na damo iz Amerike nisem mislil več. Saj pa tudi nisem imel ničesar več, niti toliko, kolikor je črna za nohtom. Niti srajca, ki sem jo imel na sebi, ni bila moja. Tudi moje listnice s pismi in slikami ni bilo več.

Čez čas me je najbolj jezilo to, da nisem imel več svoje uniforme. Ko sem lahko šel iz postelje, sem se moral izpremeniti v svoji bolniški halji. Vsa moja bolečina pa je bila, da sem bil ob svojo, že zgoraj omenjeno črno jahalne hlače. To je bil sijajen eksemplar hlače. V njih sem zahaljal marsikatero pridnega stotniškega konja, po marsikateri strmini na fronti sem se spustil v teh hlačah, ne da bi mi kaj bilo. In — kar je najbolj važno — te hlače so mi — mogoče realne dragocene življenje. Zaradi gumba na njih, ob katerem se je odbil kos granate, ki je letel proti mojemu trebuhu. In pri tem je bil sam — namreč gumb — ves zbit. Kdo dvomi, da sem te hlače res iz sreča ljubil? Da sem storil vse, da bi jih spet dobil? Naj stane, kar in kolikor hoče? Danes vem, kje so. Pa sem se pomiril nad izgubo teh hlače, ker vem, da so v skrbnih rokah. Kako da sem to zvedel? — — — — — Iakaj sem jih torej po vseh shrambah lazareta.

Kako da sem to zvedel? — — — — — Iakaj sem jih torej po vseh shrambah lazareta.

KLOBASE

Kakor vsako leto bom tudi letos pošiljal izvrstne klobase, naročila pa 5 funtov ali več v vsake kraje Amerike in Alasko. Cena do 4. zone je po 38c funt. Cena za ostale štiri zone je 43c funt. S tem je poštnina plačana. Naročilom 100 ali več funtov je cena snižana. Pošljite vsa naročila na naslov:

JOSEPH LESKOVAR 632 High St., Racine, Wis.

NEVARNOST! Ustavite bolezen (ria hiro)

HITRO — snemate bolezen v eni uri preden se razširi in postane nevarna. Ustavite ga v polni uri s Severin Antiseptol. Za 10 let uspešno uničuje vse, kar je v krvi, v urinu, v nosu, v ustih, v grlu, v oči, v ušesih, v vseh telesnih delih.

SEVERIN'S ANTISEPTOL

HITRO OZDRAVLJENJE REVMATIZMA.

Kateri trpi na revmatizmu, naj si naroči

FERRAU LINIMENT

niakar bo popolnoma ozdravljen v lepi par dni. To so zdravila, ki vsebujejo potegajoče. Ozdraviti morete vsake prehlajene, naj bi se za fliš ali pljučnico. Zato naj si jih vsak naroči in se bo sam prepričal, da se v resnici ozdravil za vse te bolezni. Cena steklenici \$2.50. Vse naročila naj se pošljejo na John Deszak, 26 Lincoln St., Nokomis, Ill. (Adv.)

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cena smarne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawrence Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA